

ልዕሊ 40 ሽሕ ኤርትራውያን ዜጋታት ትናቢ

ሃገር ሽወደን መሰል ክህልዋ ዶ አይግባእን!

ብዕለት 11 ሐምሌ 2019 ኣብ ጋዜጣ ኤክስፕረሲን ” መንግስቲ ሽወደን ብዛዕባ ዳዊት ኢሳቕ ክትሓትት መሰል የብላን” ብዝብል ኣርእስቲ ተሓተሙ ዝወጸ ብቤት ጽሕፈት ዜናን ሓበሬታ ሰዲህኤ ተተርጉሙ ንህዝቢ ዝተመሓላልፊ ሓበሬታ ማኒተሪ ዜና ኤርትራ ዝሃቦ ቃል’ዩ ነይሩ።

ሃገር ሽወደን ብዛዕብ ገለ ዜጋታት ኤርትራ ትሓተሉ ብዙሕ ምክንያታትን ኣገባብን ክህልዋ ይኸእል። እቲ መልሲ ከኣ ብመጠነ ንክብርታት ህዝብን ክልተ ሃገርቲ ዝምድናታት ተባሂሉ ዝግበር’ዩ። ምልካዊ ስርዓት ህግደፍ ብዝተደጋጋሚ ንዜጋታቱ ኤርትራ ኣይንቅበልን ከም ዝበለን ካብ ምዕርፎ ነፈርቲ ኣስመራ ከም ዝመለሶምን ይዝከር። ሽወደናውያን ነቶ ምቶም ንጹሃት ደቂ ሃገር ኣይደርበይዎምን፣ ንባዕሎም ሰብ መዚ ሽወደን ክሳብ እታ ነፋሪት ትብገስ ኣብ ሓለዋ ድሕሪ ምጽናሕ ነቶም ስደተኛታት ሓዞምም ተመለሶም። ሓደ ኤርትራዊ ተሓጋጋዚ ፕሮፌሶር ብሞያ፣ ደጋፊ መላኺ ስርዓት ህግደፍ ዝኾነ ነባሪ ሃገር ሽወደን ምስ VOA ብዛዕባ ዋሕዚ ስደተኛታት መንእሰያት ኤርትራ ዝገበር ቃል መሕተት፣ ስደተኛታት ኣይጽላእንዮ ምክንያቱ ተመለሶም ንህዝቦን ሃገሮም ስለ ዝሓልዩን ኣብ ስደት ኮይኖም ንህዝቦም ዝገብርዎ ኣስተዋጽኦ ብቀሊል ክረኣ የብሉን ክብል መልሲ ሂብሉ። እዚ ከርድኦ ዝኸእል ከኣ ህግደፍ መሰሎምበር መሰል ካልእ ዘይጥምትን ዘይሓስብን ሰሪት ውልቃዊ ስልጣኑ ዘዕዘዝን ካልእ ትርጉም ዘይብሉ’ዩ። ዲፕሎማሲያዊ ጉዳይ ኤርትራ ኣብ’ዚ ደረጃ እንተዘይወድቕ ከኣ ጉዳይ ኤርትራ ብመራሕቲ ንኖት ሃገራት ውዕላት ክፍጸም ኣምስተገብረን።

ዝገርም’ዩ፣ ልዕሊ 40 ሽሕ ኤርትራውያን ትናቢ ሃገር፣ እሞ ከኣ ብዛዕባ ሓደ ኤርትራዊ ዜጋ ነባሪ ሽወደን-ዜግነት ሽወደን ዝተቀበለ፣ ብጥዕንኡ፣ ብኩነታቱ፣ ዘለው ሃለዋት መነባብር ክሓቱ መሰል የብልኩምን ተባሂሉም። እዚ ካም ምልካዊ ስርዓት ህግደፍ ክስማዕ መጀምሪያ ኣይኮነን። ብኣንጻሩ መራሕ መላኺ ስርዓት ህግደፍ ኣብ ሃገር ሽወደን መጸኡ ንዜጋታት ኤርትራ ብዝምልከት ክንሓትት መሰልና’ዩ ዝበሎ ብዙሕ ጉዳይ ኣልዒሉ ዝተጣበቐሉ ግዜ ነይሩ’ዩ።

ኣብ ጉዳይ ኤርትራውያን ዜጋታት ሙሉእ ብሙሉእ ብሕጊ ሽወደን እንዳተመሓደሩ ክነሱም፣ መላኺ ስርዓት ህግደፍ ብወክልቲ ኣቢሉ ኣብ ሽወደን ንዝርከባ ኤርትራውያን ማሕበራት ንምቁጽጸርን ገንዘባዊ ረብሓታቱ ክእክብን ዘይገበሮን ዘይፈጠሮን ምክንያት ኣይነበረን። ብዛዕብ’ቲ ኣብ መላእ ሽወደን ተፈላጥነት ዝነበሮን ዘለዎን ኤማሽ ኤርትራዊ ማሕበረ ሰብ ኣብ ሽወደን ከይተረፈ፣ ነቲ ስደተኛታት ኤርትራውያን ይውሓድ ይብዛሕ ካብ መንግስቲ ሽወደን ዝወሃቦም ሓገዝ ንምምንዛዕ ጠበቓታት ብግባር ተማገቱ እዩ ግን ከኣ ብደለይቲ ፍትሒ ተሳዒሩ፣ ካልእ ኤማሽ ከምስርት ተገዲዱ። እዚ ኣብ ሃገር ሽወደን ዝተፈጸመ ኣገባብ ኣክይዳ ምልካዊ ስርዓት ህግደፍ ኩሉ ዝፈልጦ እሞ ኣብ ፈቕዶ ሃገራት ከይድኻ መሰልና’ዩ ክትብሉ ዝካየድ ህግደፍቲ ትያትራዊ ተግባራት’ዩ።

ገለ ታሪኽ ሃገር ሽወደን፣ ካብ ሰዳት ዝምስክር ህዝቢ ኤርትራ ነጻነት ረኺቡ ዘይኮነስ፣ ቅድም ቀዳድም ብእምነቶም፣ ብካልኣይ ምስቲ ሕብረተ ሰብ ኤርትራ ዝነበሮም ምቅርራባትን ዝተፈጥረ ዝምድናታት ንኤርትራውያን ዜጋታት ካብቶም ቀዳሞት ኣካዳሚያዊ ትምህርቲ ዝኸፈቱን ዘምሃሩንዮም። ንሱ ጥራሕ ኣይኮነን ኣብ ጉዳይ መግዛእቲ ኤርትራ ንዝምልከት ብዙሓት ሽወደናውያን ዜጋታት ደገፍ ነጻነት ህዝቢ ኤርትራ ጸቕቲ ኣብ ልዕሊ መንግስቲ ሽወደን ዘካይዱ ምንባሮምን፣ ኤርትራን ጉርፕን ዝብሃል ኣብ 80ታት ዝተመሰረተ ማሕበር ሽወደናውያን ዓብይ ምስክር’ዩ።

እዞም Eritrean Gruppen ዝተሰመዩ ምስ ኤርትራውያን ብምትሕብባር ንጉዳይ ነጻነት ኤርትራ ደገፍ ዝነበርም ምስ ኤርትራውያን ውድባት ተሓኢን፡ ህግሓኤ ኣብ ሸወደን ክንደይ ጸዕሪ ዘካይዱ ዝነበሩዮም።ኣብ'ዚ ጉጅለ ከአ ብዙሓት ሸወደናውያን ዝተፈላልዩ ሞያ ዝነበርም መብዛኛትኦም ጋጤኛታት ጸሓፍቲ ሕካይም ዝነበሩዮም። ህዝቢ ኤርትራ ብሓለገጊ ብመግዛእቲ እንዳተገርፈ እነሰሎ፡ ከምቲ ቲቪ ሰነድ-ብዕለት 4 ሓምሌ 2009 ዝመሓላልፈፎም መደብ ከም'ውን ብዕለት 5 ጥቅምቲ 2017 መደባት ክሳብ ብቋንቋ ትግርኛ ክዛረቡ ዝበቐዱ ሸወደናውያን ዘስምዕዎ ቃል፡ ሓለይቲ ህዝቢ ኤርትራ ም'ኪኖም ዝምስክሮ ሎሚ ምልካዊ ስርዓት ህግዲፍ ስልጣነይ ኣይትተንክፋለይ መሰል የብልኩምን ክብል ዘማዕርገሉ ኣይኮነን። ሸወደናውያን ብጉዳይ ኤርትራ ሂወቶም ዝኸፈሉ ጋዜጠኛ Johann Aspring ከመኡ'ውን ውሩይ ጋዜጠኛ ተመራማሪ ታሪኽ Lars Bondestam ዝርከብዎም ኣለዉ። ካልእ ከም ጋዜጥኛ ቲቪ ሸወደን Bo Bjefvenstam፡ Christina Björk ዝሓመሰሉ ኣብ 60ታት ኣብ በረኻታት ኤርትራ ዑደት ብምግባር ብረታዊ ተጋድሎ ንነጻነት ታሪኽ ዝሰነዱን ንሕብረተ ሰብ ዓለም ዚቃልሑንዮም። ሎሚ ከአ ንኣርኻትን ማዕርኻትን ሰላም ህዝቢ ኤርትራ ዝቃለሱ ዘለዉ ባእታትዮም።

መንግስቲ ሸወደን ካብ 60ታት ኣትሒዞም ንተጋደልቲ ዘዕቕቡን፡ እቶም ተጋደልቲ ብጉዳይ ሃገርም ኣብ መራኸቢ ብዙሓት ንህዝቢ ሸወደን ክገልጹ ዝገበሩዮም። ከም እብነት ክቡር ኣቦና ደግዖት ተድላ ባይሩ ኣካልት ስድራ ቤቶምን ኣብ መራኸቢ ብዙሓት ዝገብርዎ ቃል መሕተት ሓደ ምስክርነትዮ። ብተወሳኺ ኤርትራውያን ስደተኛታት ክጥርነፉን ምስ ሸወደናውያን ተሓባቢርም ጉዳይ ንኸሳልጡ መሰል ዝተዋብዎም ኮይኖም ጸኒሑም። ኤርትራ ነጻነት ምስ ወሰደት'ውን እንተኾነ ዝተፈላልዩ ዘይመንግስታውያን ማሕበራት ማሕበር ሰራሕተኛ ሸወደን ብልፋይ ሲንዲካሊስት ምስ ኤርትራ ፍሉይ ዝምድና ፈጠርም ንህዝቢ ኤርትራ ንምሕጋዝ ዘካይድዎ ጸዕሪ ብፍላይ ከአ ቀዳማይ ሚኒስተር ሸወደን Ingevar Carlsson ኣብ ዝነበረሉ ንወደብ ባጽዕ ንምሕዳስ ንምጽጋን ልዕሊ 15 ሚሊዮ ክሮና ከም ሓገዝ ዝተሰልዕ ምንባሩ ዝፍልጥ ኮይኑ SIDA ዝተባህለ ዘይመንግስታዊ ትካል ሸወደን ካብ ብረታዊ ተድድሎ ህዝቢ ኤርትራ እንታይ ከም ዝገበረ ኣብ ሸወደን ዝነብሩ ኤርትራውያን መላኺ ጃንዳ ህግዲፍን ንባዕሉ ዝፈልጦዮ። ልዕሊ ኩሉ ኣብ ኩሉ ገዛ ኤርትራውያን ዝኣተወ ጸገም 2% እንተኾነ መንግስቲ ሸወደን ብሸለልትነትን ንደገፍ ምልካዊ ስርዓት ርእዩ ዝገደፎ ክሳብ ለይቲ ሎሚ ዝግሕሩ ዘሎ ገንዘብ፡ ዓመታዊ ዝካየድ ኤርትራዊ ህግደፋዊ ፈስተሻላት መራሕቲ መንግስቲ ሸወደን ዝተሳተፍዎ ጉዳይ፡ 40 ሺሕ ኤርትራውያን ስደተኛታት ዝናቢ ሃገር፡ ንስድራ ቤት ስደተኛታት ደቆም፡ ወለዶም ኩሉ መዳያዊ ማሕበራዊ ውሕስነት Social security ብዘለዎ ኣገባብን ስርዓትን ዘመሓድሩ፡ ኤርትራውያን መሰሎም ተሓልዩ ክመርጹን ክምረጹን ዘፍቀደ ሕብረተ ሰብ ድሮ'ኳ ልዕሊ 4 ኤርትራውያን ኣባላት ባይቶ ሸወደን ኮይኖም ዝተመርጹን፡ ኣብ ዝለዓለ ኣብ ዩቪርሲቲ ከም መማህራን፡ ኣብ ሕብረተ ሰብ ሸወደን ከም ሓኻይም፡ መሃንድሳት ዝፈረይተሉ ሃገር፡ ንኤርትራውያን ዜጋታት ኣብ ሸወደን ካብ ምልካዊ ስርዓት ህግዲፍ ንላዕሊ ኣብ ሕብረተ ሰብና ዘበርከቲ ህዝብን መንግስትን መሰል የብልኩምን ክበሃሉ ቀናን ዲፖሎማሲያዊ ኣመለኻኽታ ህግዲፍዮ። ኣብ ኤርትራ ዘሎ ዘመናዊ ህንጻታት ኣባይቲ መሬት እንተኾነ ብብዝሒ ካብ ዝተሻየጡ ብዙሓት ኤርትራውያን ተቀማጦ ሸወደንዮም። እዞም ኤርትራውያን ህግድፍ ብዝሃቦም ደሞዝ ዘይኮነስ ኣብ ሸወደን መሰሎም ተኸቢሩ ሰሪሑም ብዝረኸብዎ ገንዘብ ኣባይቲ ዝኪኦም፡ እምበር ህግድፍ ንገዛ ዘግዝእ ደሞዝ ሰራሕተኛታት ከም ዘይከፍልን ንልዕሊ 15 ዓመታት ንህዝቢ ኤርትራ ብዘይደሞዝ ብኣገልግሎት የስርሑም ምንባሩን ምህላውን ንመን ይጠፍኡ።

እዚ ኩሉ ህዝቢ ሸወደን ንኤርትራውያን ስደተኛታት ዝገበርዎ ጸቡቕ ተግባራት ኣብ ግምት ብምእታው ብወገን ህጊድፍ ክባሃል ዘለዎ ተሳኢኑ ኣይኮነን። እንታይ ደኣ ተጻዊዱ ዘሎ ፖለቲካዊ ዲፕሎማሲያዊ፡ ማሕበራዊ ኩነታት ህዝቢ ኤርትራ ብቅንዕናን፡ ግሉጽ ዲፖሎማሲያዊ ኣገባብ ከዛርቦም ዘይክእል ባዕሎም ዝጠጅእዎ ጉዳይ ስለ ዝኾነዮ። ሓደ መንግስቲ ባዕሉ ዝኣሰርም ዝጨውዮም ኣይፈልጦምን፡ ኣብዘይ ከም ዘለዉ ኣይፈልጥን፡ ሚኒስተሪ ዜና ጉዳይ ቤት ፍርዲ ይብል፡ ሚኒስተሪ ቤት ፍርዲ

ጉዳይ ጸጥታ ይብል፡ ማኒስተሪ ድሕነት ሃገር ጉዳይ ቤት ጽሕፈት ዓዲ ሃሎ ይብል፡ መቁጸሪ ዘይብሉ ጉዳይ ምክንያት ጸፋጺፍካ ክቀርብ ዘይከኣል'ዩ።

እቲ ጉዳይ ርክብን ዝምድናታት ክልተ ሃገራት ንምህናጽ፡ ዲሞክራሲያዊ ናለት ክልተኣዊ ልዝባት ሃገራት ሽወደንን ኤርትራንምበር ብዛዕባ ውልቀ ሰባት ብዝምልከት ጉዳይ ዝህነጽ ዝምድናታት ኣይኮነን። ዝተሓብኤ ዘይግሉጽን ዘይደሞክራሲያዊ ዝሃላልኽ ጉዳይ እንተሃለወ ግን ከምዚ ዓይነት ሓደገኛ መልሲ ክረከቦ ግድነት'ዩ።

ዓወት ንተቃላስይ ህዝቢ ኤርትራ
ዜናን ሓበሬታ ሰዲህኤ
15 ሓምለ 2019